

There are no translations available.

Имсол ҳам нишасти бахшида ба ҳукуки инсон, ки онро САҲА баргузор мекунад, олуда ба бахсҳои сиёсӣ шуд. Хайате, ки Тоҷикистон ба ин нишаст фиристод, бо далелҳои маълум ба роҳбарони ТТЭ ХНИ маъкул наафтод (чун хамешагӣ), чун дарк карданд, ки ин бор ҳам сиррашон фош гардидаву пешорӯи чомеаи ҷаҳон боз шармандатар хоҳанд буд. Ҳолати аъзову роҳбарони ин ташкилоти террористиро чизе ҷуз ин наметавон шарҳ дод.

Аммо агар аз ин бигзарему бубинем, ки воқеияти норозигии ТТЭ ХНИ аз иштироки Тоҷикистон бо ин хайат дар нишасти Варшава чист? Чаро ҳолати бавучудода боиси ташвиши нахзатиён шуду тасмимдоранд сафи худро дар ин нишаст аз ҳисоби онҳое ҳам пур кунанд, ки ба ҳар восита ба Аврупо рафтаанд? Ва дар ниҳоят хамнишинӣ бо аъзову роҳбарони ин ташкилот чӣ пайомдхо хоҳад дошт?

Вобаста ба ин ва суолҳои дигар хабарнигорамон бо Сафарзода Анвар Ислон, мудири кафедраи ҳукуки ҷиноятӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент, суҳбат кард.

- Биёед, суҳбатро аз суоли аввали болоӣ шурӯъ кунем, ки дарвоқеъ, воқеияти норозигии ТТЭ ХНИ аз иштироки Тоҷикистон бо ин хайат дар нишасти Варшава чист?

- Аз навиштаи матбуот бо хайате, ки дар Варшава Тоҷикистонро намояндагӣ мекунанд, шинос шудам. Маълум мегардад, ки кишвари моро дар ин ҳамоиши байналмилалӣ Варшава на танҳо намояндагони ҳукумату чомеаи шаҳрвандӣ, балки онҳое ҳам муаррифӣ мекунанд, ки дар гузашта бо ТТЭ ХНИ пайвандӣ доштанд. Ин маънои онро дорад, ки ин маротиба Тоҷикистон пешорӯи чомеаи ҷаҳонӣ дар ҳузури шохидони воқеӣ суҳбат мекунад. Чун нишасти мазкур марбут ба ҳукуки инсон аст ва дар равади баррасии мавзӯи ҳукуки инсон ғарб ва шохид ду омили ҳеле муҳиманд, ин тасмими ҷониби Тоҷикистон воқеист.

Аъзову рохбарони ТТЭ ХНИ хуб медонанд, ки фошкорихои шохидону баррасии фактҳои воқеӣ дар ояндаи наздик ҳам аз лиҳози молиявӣ ва ҳам аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳолати онҳоро танг мекунад. Ба ин хотир ҳузури шохидоне, ки рӯ ба рӯи доираи бузурги ҳуқуқдонҳоро сиёсатшиносон аъмоли пасипардагии ин ташкилоти маъхуф ва аъзои онро фош мекунад, ба онҳо нафорида.

Аз сӯйи дигар, иштирок дар ин нишаст озод аст ва ин ҳаққи Тоҷикистон аст, ки киро ба ҳайси намоёнда ё узви ҳайат фириштад.

Дарвоқеъ, ин ҳолат наметавонад боиси нигаронӣ ва ташвиши рохбарони ТТЭ ХНИ набошад. Онҳо ҳоло кам-кам ба худ омадаву диданд, ки дар атрофашон қасе намонда, чун бисёре аз аъзои собиқ пайомадҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ташкилот ва рохбарони онро дарк карда, бо арзи пушаймонӣ ба ватан баргаштанд, ё қомилан ҳудро аз ғазои ҷиноятӣ, ки ин ташкилот созон додааст, қанор гирифтанд. Ҳамин аст, ки вақтҳои охир эмиссарҳои ТТЭ ХНИ ҳеле зиёд талош карданд, то сафи ҳудро аз ҳисоби афроде, ки ба ғуфтаи ҳудашон, барои зиндагии беҳтар ба Аврупо рафтаанд, пур кунанд. Дуруст, муваффақ нашуданд ва фикр мекунам, ки муваффақ нашуданашон ба оқибатҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ марбут аст.

Аммо дар масъалаи “сиёсӣ шудани баҳси ҳуқуқӣ” инро бояд дар назар дошта бошем, ки ТТЭ ХНИ тавонмандии сиёсӣ надорад, ин ташкилот аслан, субъекти сиёсӣ набуда, чун як ташкилоти террористиву экстремистӣ эътироф шудааст. Бинобар ин, ба мавзӯи мавҷудияти ТТЭ ХНИ на чун як оппонент ё муҳолифи сиёсӣ, балки бояд чун ташкилоти террористиву экстремистӣ бархӯрд кард.

- Оқибатҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ, - ин яъне чӣ?

- Тибқи меъёрҳои қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон, барои иштирок дар ҷаласаи нишастҳои ТТЭ ХНИ ҷавобгарии сангин пешбинӣ шудааст. Аз ҷумла, мувофиқи моддаи 3073 қисми 2-и Кодекси ҷиноятии Тоҷикистон, иштирок дар ғайриқонунии ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдокарда дар бораи барҳам додан ё манъи ғайриқонунаш бинобар сабаби ба амал баровардани ғайриқонунии экстремистӣ қабул шудааст, инчунин мусоидат кардан ба ғайриқонунии онҳо бо истифода аз воситаҳои ахбори омма, шабакаи интернет ва ё ба тарзи дигар, (Қонуни ҚТ аз 14.11.2016, № 1359), бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба муҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад (Қонуни ҚТ аз 25.12.15, №1261).

Инчунин, ин кирдор (хамнишинӢ бо ТТЭ ХНИ) метавонад тибки моддаи “шарикӣ дар чиноят” ё “шарикӣ бо чинояткор” тафсир карда шавад. Айни ин ҳолатро моддаи 39, қисми 5-и Кодекси чиноятӣ мушаххас кардааст: “Чиноят дар ҳолате аз ҷониби иттиҳоди чиноятӣ (ташкilotи чиноятӣ) содиршуда эътироф мешавад, ки агар онро узви (аъзои) ҷунин иттиҳод ҷихати иҷрои мақсадҳои чинояткоронаи он, инчунин бо супориши иттиҳоди чиноятӣ шахсе содир карда бошад, ки узви иттиҳоди чиноятӣ нест”.

Яъне, касе, ки новобаста аз узвият доштан ё надоштан дар ТТЭ ХНИ бо даъвати ин ташилот ба нишасти Варшава меравад, метавонад субъекти моддаҳои мазкур бошад. Мушаххастар, хамнишинӢ бо чинояткор чиноят аст.

Ҳамчунин, қўшиши сафедкунии оммавии экстремизм низ тибки моддаи 3071-и Кодекси чиноятӣ ҶТ ҳеҷ касро аз ҷавобгарии чиноятӣ озод намекунад. Ҷунин амал низ чиноят буда, барои содир кардани он аз 5 то 10 соли маҳрумият аз озодӣ пешбинӣ шудааст. Яъне ба ҳеҷ вачх инсонӣ солимандеша ва ҷонибдори волияти қонун бояд аз ҷунин ашхос ва нақшаю ақидаҳои зиддиинсонии онҳо ҷонибдорӣ накунад.

- Бо таҷа ба талаботи қонунгузории Тоҷикистон, ҳамчун, ҳуқуқшинос, дархост ё пешниҳоди ҳолисонаву бегаразонаи Шумо ҷӣ гуна хоҳад буд?

- Меъёрҳои дар боло зикршудаи қонунгузории чиноятӣ Тоҷикистон афроди аз ҷониби ТТЭ ХНИ дар нишасти Варшава иштироккунандаро ҳушдор медиҳад, ки аз дар бораи тасмиҳои ҳуд дуруст андешанд ва набояд думболаи ташилотҳои чинояткор раванд.

Ин нуқтаро ҳам набояд фаромӯш сохт, ки роҳбарони ТТЭ ХНИ барои амалисозии ҳадафҳои ҳуд аз ҳар роҳи ғайримумкин истифода мекунад. Инро дар зиндагии воқеиямон шохид будем. Натиҷа ин шуд, ки айнан ҳамон хамнишинӢ ё шарикӣ бо ин ташилот ҷавонони зиёдро пушти панҷара бурд. Онҳое, ки ҳоло дар Аврупо истода, лофу газоф мезананд, то ҷавонон ё афроди ноогохро ба ҳуд ҷалб кунанд, ба нишастҳои ҳуд даъват кунанд, ҳеҷ гоҳ қафолат дода наметавонанд, ки фардо ин ҷавон ё фарди ноогохро ҷӣ оқибатҳои ҳуқуқӣ интизор аст.

Мешавад, ки ба ин мавзӯ аз пахлӯи дигар ҳам бархӯрд кард. Садсолаҳо кабл мардум мегуфтанд, “Бо мох шинӣ — мох шавӣ, бо дег шинӣ — сиёх шавӣ”. Он замоне ки ханӯз мафхумҳои “хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ” ё “шарикӣ дар чиноят” вучуд надоштанд, мардум инро дар зиндагии худ таҷриба карданд.

- Аз тафсири Шумо метавон чунин хулоса кард, ки ҳар нафаре, ки ҳамроҳи аъзову роҳбарони ТТЭ ХНИ дар нишасти Варшава иштирок мекунад ё аз он ҷонибдорӣ менамояд, метавонад новобаста аз узвият дар ин ташкилот ба пайомадҳои ҳуқуқӣ рӯ ба рӯ шавад?

- Айнан ҳамин тавр. Ва ҳадаф аз шарҳи меъёрҳои конунгузории Тоҷикистон ҳам ҳамин аст, ки онҳое, ки тасмимдоранд дар нишасти Варшава хамнишини ТТЭ ХНИ бошанд, андеша кунанд. Болои мафҳуми “шарикӣ бо чинояткор” андешанд. Конун ба онҳое, ки аз раъйи чинояткоронаи худ баргашта, дар раванди пешгирии чинояту ошкорсозии чинояткорон бо мақомот ҳамкорӣ мекунанд, гузаштҳо ва сабукиҳо муайян кардааст, ба шарте ки “дар кирдори ӯ аломатҳои таркиби чинояти дигар мавҷуд набошад”.

Мусоҳиба: Довуд Исматӣ, рӯзноманигор